

prospects. Art education: challenges and prospects]. Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi onlain-konferentsii za uchastiu zdobuvachiv vyshchoi osvity ta molodykh uchenykh (pp. 36–41). Vinnytsia: VDP. [Elektronnyi resurs]. [in Ukrainian]

6. Posnova, T. V. (2024). Kulturno-mystetska osvita yak faktor formuvannia kreatyvnoho liudskoho kapitalu. [Cultural and artistic education as a factor in the formation of creative human capital]. Osvitnia analityka Ukrainy. 4(30). S. 59–72. [in Ukrainian]

7. Vovk, M. (Ed.). (2023). Rozvytok suchasnoi mystetsko-pedahohichnoi osvity: natsionalnyi i yevropeyskyi kontekst. [Development of modern art and pedagogical education: national and European context]. Kyiv: Lira-K. [in Ukrainian]

8. Denysiuk, Zh. Z. (2023). Mystetska osvita v umovakh hlobalizatsii ta kulturnykh transformatsii suchasnosti. [Art education in the context of globalization and cultural transformations of modernity. Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv]. 1. S. 23–28. [in Ukrainian]

9. Liu, D. (2024). Potential impact of STEAM education on the outcomes of music teacher training. Scientific Journal of Polonia University. 66(5). S. 94–102.

10. Erişti, S. D. B., & Freedman, K. (2024). Integrating Digital Technologies and AI in Art Education: Pedagogical Competencies and the Evolution of Digital Visual Culture. Participatory Educational Research. 11 (Prof. Dr. H. Ferhan Odabaşı Gift Issue). P. 57–79. [in English]

11. Hawari, A. D. M., & Noor, A. I. M. (2020). Project based learning pedagogical design in STEAM art education. Asian Journal of University Education. 16(3). S. 102–111. [in English]

12. Kim, H. (2018). An analysis of creative effect on interdisciplinary practices in art education. International Journal of Education Through Art. 14(2). P. 179–196. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КРАВЦОВА Наталія – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського.

Наукові інтереси: виклики сучасної мистецької освіти: перспективи професійної підготовки майбутнього вчителя.

ВАСИЛЕВСЬКА-СКУПА Людмила – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського.

Наукові інтереси: виклики сучасної мистецької освіти: перспективи професійної підготовки майбутнього вчителя.

ШВЕЦЬ Ірина – народна артистка України, професор кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: виклики сучасної мистецької освіти: перспективи професійної підготовки майбутнього вчителя.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KRAVTSOVA Nataliia – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific interests: challenges of contemporary arts education: prospects of professional training of future teachers.

SHVETS Iryna – People's Artist of Ukraine, Professor of the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific interests: challenges of contemporary arts education: prospects of professional training of future teachers.

VASYLEVSKA-SKUPA Liudmyla – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific interests: challenges of contemporary arts education: prospects of professional training of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 23.05.2025 р.

УДК 371.3:331.45:004.738.5

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-181-187

ЛИТВИН Андрій –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1400-6510>
e-mail: anlutvun@gmail.com

ПІЛЬТЯЙ Оксана –

кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри теорії
і методики технологічної освіти та комп'ютерної графіки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2949-5812>
e-mail: piltyaj@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття присвячена дослідженню ефективності використання інтерактивних методів навчання у викладанні дисципліни «Охорона праці». Наголошується, що викладання охорони праці є ключовим елементом професійної підготовки фахівців, оскільки безпека на робочому місці є фундаментальною умовою для ефективного виконання професійних обов'язків.

Обґрунтовано недоцільність виключного використання традиційних підходів, які не забезпечують формування у здобувачів достатнього рівня практичних навичок, критичного мислення, вміння працювати в команді та приймати обґрунтовані рішення у нестандартних ситуаціях.

У сучасному освітньому процесі відбуваються значні зміни, спрямовані на глибоке засвоєння знань та формування необхідних компетенцій у здобувачів. Інтерактивні методи навчання визначено як провідний підхід, що сприяє підвищенню зацікавленості, мотивації та активному залученню здобувачів до навчальної діяльності, а також розвитку практичних навичок безпеки праці.

Ці методи створюють умови для активної взаємодії між здобувачами та викладачем, сприяють розвитку критичного мислення, креативності, командної роботи та навичок вирішення проблем у ситуаціях, наближених до реальних. Особлива актуальність інтерактивних методів у викладанні охорони праці полягає в тому, що вони дозволяють здобувачам не лише засвоїти теорію, а й відпрацювати її застосування на практиці, зокрема у випадках надзвичайних ситуацій.

У статті детально розглядаються конкретні інтерактивні методи: кейс-стаді, рольові ігри, мозковий штурм, дебати, симуляції, навчання в малих групах, інтерв'ювання експертів. Застосування цих методів сприяє глибокому засвоєнню матеріалу, формуванню практичних навичок, підвищенню мотивації та розвитку ключових компетентностей (критичне мислення, командна робота, прийняття рішень). Інтерактивне навчання наближає освітній процес до реальних виробничих умов, формує відповідальне ставлення до безпеки та готує компетентних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах ризику.

Ключові слова: інтерактивні методи, професійна підготовка, кейс-стаді, рольові ігри, симуляції, компетентності, безпека праці.

LYTVYN Andrii –

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Theory and
Methodology of Vocational Training at
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1400-6510>
e-mail: anlutvun@gmail.com

PILTIAI Oksana –

Candidate of History Sciences, Senior Lecturer at
the Department of Theory and Methods
of Technological Education and Computer Graphics at
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2949-5812>
e-mail: piltyaj@ukr.net

USE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN TEACHING OCCUPATIONAL PROTECTION

The article is devoted to the study of the effectiveness of using interactive teaching methods in the instruction of the "Occupational Safety" course. It emphasizes that teaching occupational safety is a key element of professional training for specialists, as workplace safety is a fundamental condition for the effective performance of professional duties.

The article substantiates the inadequacy of relying exclusively on traditional approaches, which do not ensure the development of students' practical skills, critical thinking, teamwork abilities, and the capacity to make informed decisions in non-standard situations.

Significant changes are taking place in modern educational processes, aimed at fostering in-depth knowledge acquisition and the development of essential competencies among students. Interactive teaching methods are identified as a leading approach that enhances students' interest, motivation, and active engagement in learning activities, as well as the development of practical workplace safety skills.

These methods create conditions for active interaction between students and instructors, contributing to the development of critical thinking, creativity, teamwork, and problem-solving skills in situations that closely resemble real-life scenarios. The particular relevance of interactive methods in occupational safety instruction lies in their ability to enable students not only to grasp theoretical concepts but also to practice their application, especially in cases involving emergency situations.

The article provides a detailed examination of specific interactive methods, such as case studies, role-playing games, brainstorming sessions, debates, simulations, small group learning, and expert interviews. The use of these methods promotes deeper understanding of the material, the formation of practical skills, increased motivation, and the development of key competencies (critical thinking, teamwork, decision-making). Interactive learning brings the educational process closer to real production conditions, fosters a responsible attitude toward safety, and prepares competent professionals capable of acting effectively in risky situations.

Key words: interactive methods, professional training, case study, role-playing, simulations, competencies, occupational safety.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Проблема полягає в необхідності модернізації процесу викладання охорони праці для забезпечення не лише теоретичного засвоєння знань здобувачами, але й формування у них стійких практичних навичок та компетенцій, необхідних для ефективного забезпечення безпеки на робочому місці. Традиційні методи навчання часто є недостатньо ефективними для розвитку критичного мислення, навичок командної роботи та здатності приймати рішення в стресових ситуаціях, що є критично важливим у сфері охорони праці. Існує потреба у впровадженні таких підходів, які б підвищували залученість та мотивацію здобувачів, дозволяли б моделювати реальні виробничі ситуації та відпрацьовувати

алгоритми дій у безпечному навчальному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема ефективного викладання охорони праці привертає значну увагу дослідників у галузі педагогіки, психології та професійної освіти. У науковій літературі останніх років зростає інтерес до впровадження інтерактивних методів навчання, адже традиційні методики не завжди гарантують ефективне запам'ятовування інформації та формування практичних умінь. Серед науковців, які займалися даним напрямом, можна виділити: Л. Подоляк, В. Андрущенко, В. Бех, В. Юрченко, В. Безпалько, В. Лозова, О. Савченко, О. Пометун, Л. Пироженко, Л. Галаєвська, С. Гончаренко, Т. Ковальчук, І. Дичківська.

Загалом, аналіз останніх досліджень підтверджує, важливість переходу від пасивного сприйняття інформації до активної участі здобувачів у навчальному процесі, необхідність розвитку практичних навичок та адаптації навчання до реальних умов праці.

Мета статті. Аналіз та обґрунтування доцільності використання різноманітних інтерактивних методів навчання (кейс-стаді, рольові ігри, мозковий штурм, дебати, симуляції, навчання в малих групах, інтерв'ювання експертів) у процесі викладання дисципліни «Охорона праці» для підвищення ефективності засвоєння знань, формування практичних навичок та розвитку ключових компетенцій у здобувачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Викладання охорони праці – це фундамент професійної підготовки спеціалістів будь-якої сфери, оскільки безпека праці є визначальною для ефективної та сумлінної реалізації професійних завдань. На сучасному етапі розвитку освіти спостерігаються суттєві зміни, спрямовані на забезпечення поглибленого засвоєння знань та формування ключових компетентностей у здобувачів освіти. Одним із ключових підходів у цьому контексті є інтерактивні методи навчання, які дедалі активніше впроваджуються у освітній процес з метою підвищення мотивації та залучення здобувачів, активізації їх участі у навчальній діяльності, а також для вдосконалення практичних навичок, важливих для забезпечення безпеки праці.

Інтерактивні методи навчання дозволяють створити умови для активної взаємодії між здобувачами, а також між здобувачами та викладачем. Вони спрямовані на розвиток критичного мислення, креативності, здатності до командної роботи, а також навичок вирішення проблем і прийняття рішень в умовах, що наближені до реальних виробничих ситуацій. Використання інтерактивних методів особливо актуальне у викладанні охорони праці, оскільки вони дають змогу здобувачам не лише засвоїти теоретичні знання, а й практично відпрацювати їх застосування у випадках виникнення надзвичайних ситуацій [1].

Викладання тем з охорони праці – надзвичайно важливий складник фахової підготовки спеціалістів у будь-якій галузі, адже безпека на робочому місці – це фундамент ефективної роботи та відповідального ставлення до виконання службових обов'язків. На теперішньому етапі розвитку освіти відбуваються істотні зміни, спрямовані на забезпечення ґрунтового засвоєння знань та формування необхідних компетентностей у здобувачів освіти. Одним із головних підходів у цьому процесі є інтерактивні методи навчання, які активно застосовуються в освітньому процесі задля підвищення зацікавленості та мотивації здобувачів, їх залучення до навчальної діяльності, а також розвитку практичних навичок, потрібних для гарантування безпеки праці.

Інтерактивні методи навчання дозволяють створити умови для активної взаємодії між здобувачами, а також між здобувачами та викладачем. Вони спрямовані на розвиток критичного

мислення, креативності, здатності до командної роботи, а також навичок вирішення проблем і прийняття рішень в умовах, що наближені до реальних виробничих ситуацій. Використання інтерактивних методів особливо актуальне у викладанні охорони праці, оскільки вони дають змогу здобувачам не лише засвоїти теоретичні знання, а й практично відпрацювати їх застосування у випадках виникнення надзвичайних ситуацій [2, с. 176].

Інтерактивні методи навчання – це сукупність методів, що передбачають активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, спрямовану на спільне вирішення завдань і досягнення освітніх цілей. На відміну від традиційних методів, інтерактивні методи ставлять здобувача в центр навчального процесу, де він стає активним учасником, а не пасивним споживачем інформації. Інтерактивні методи забезпечують навчання через досвід, експериментування та безпосереднє застосування знань.

Методи інтерактивного навчання у викладанні охорони праці:

1. Метод кейс-стаді (Case Study). Метод кейс-стаді полягає у розгляді реальних або уявних виробничих ситуацій, які включають потенційні загрози або порушення безпеки праці. Цей метод вимагає від здобувачів не тільки аналізу ситуації, але й розробки стратегій і заходів для мінімізації ризиків та запобігання можливим аваріям. Кейси можуть бути основані на справжніх інцидентах з виробництва або мати змодельовану основу, що дозволяє варіювати складність завдань і адаптувати їх під рівень підготовки здобувачів [3, с. 18].

Таблиця 1.

Метод кейс-стаді (Case Study)

Назва методу	Опис методу	Мета	Приклад завдання
Кейс-стаді (Case Study)	Аналіз реальних або уявних виробничих ситуацій, пов'язаних з охороною праці	Формування навичок аналізу ризиків і розробки заходів для забезпечення безпеки	Розробити план дій для забезпечення безпеки на виробництві при виникненні аварійної ситуації

Метод кейс-стаді сприяє розвитку у здобувачів навичок комплексного аналізу ситуацій, які мають критичне значення для безпеки на виробництві. Завдяки цьому методу здобувачі отримують змогу навчитись оцінювати небезпечні умови, формувати план дій у складних ситуаціях, а також глибше зрозуміти важливість дотримання норм охорони праці.

2. Метод рольових ігор (Role Playing). Рольові ігри передбачають створення умов, наближених до реальних виробничих ситуацій, у яких здобувачі виконують певні ролі, імітуючи дії працівників при виникненні аварій, пожеж, витоків небезпечних речовин та інших кризових обставин. Кожен здобувач виконує конкретну роль, наприклад, рятувальника, керівника, працівника, що дозволяє відпрацювати алгоритми дій, зрозуміти важливість

командної взаємодії, а також навчитися діяти чітко й злагоджено в умовах стресу.

Таблиця 2.

Метод рольових ігор (Role Playing)

Назва методу	Опис методу	Мета	Приклад завдання
Рольові ігри (Role Playing)	Імітація дій працівників у реальних умовах	Розвиток практичних навичок і вмінь поведінки у критичних ситуаціях	Провести симуляцію дій при пожежі в робочому приміщенні, з обов'язками для кожного здобувача

Метод рольових ігор дозволяє здобувачам на практиці відпрацьовувати навички поведінки у надзвичайних ситуаціях, сприяє розумінню їхньої ролі у командній роботі і допомагає підготуватись до дій у кризових обставинах. Завдяки цьому методу, здобувачі не лише навчаються швидко реагувати, але й усвідомлюють важливість своєї ролі у забезпеченні безпеки на робочому місці [4, с. 58].

3. Метод мозкового штурму (Brainstorming). Мозковий штурм є одним із найбільш ефективних методів колективного обговорення, під час якого здобувачі генерують ідеї та шляхи вирішення певної проблеми, пов'язаної з охороною праці. Це може стосуватися як розробки нових стандартів безпеки, так і вдосконалення існуючих заходів. У процесі мозкового штурму здобувачі вільно висловлюють свої думки, а також вчаться співпрацювати, доповнювати ідеї один одного і знаходити спільні рішення, що підвищує їхню креативність та командний дух.

Таблиця 3.

Метод мозкового штурму (Brainstorming)

Назва методу	Опис методу	Мета	Приклад завдання
Мозковий штурм (Brainstorming)	Колективне обговорення ідей щодо покращення безпеки на робочому місці	Розвиток креативності та командної роботи	Запропонувати ідеї для покращення умов безпеки у виробничому цеху, враховуючи специфіку робочих процесів

Мозковий штурм допомагає здобувачам знаходити нестандартні рішення для покращення безпеки праці, сприяє формуванню креативного

мислення та дозволяє виявляти нові підходи до вирішення існуючих проблем. Цей метод розвиває командну роботу і формує у здобувачів почуття відповідальності за безпеку на робочому місці.

4. Метод дебатов (Debates). Дебати є інтерактивним методом, який передбачає обговорення суперечливих питань у галузі охорони праці з аргументованим захистом різних точок зору. Здобувачі, які беруть участь у дебатах, отримують змогу розвивати критичне мислення, навички переконливої комунікації та аналітичного підходу до інформації. Обговорюючи важливі теми, такі як законодавчі аспекти безпеки праці чи необхідність посилення заходів контролю, здобувачі вчаться обґрунтовано аргументувати свою позицію та слухати інші думки [5, с. 134].

Таблиця 4.

Метод дебатов (Debates)

Назва методу	Опис методу	Мета	Приклад завдання
Дебати (Debates)	Аргументоване обговорення проблемних питань з охорони праці	Розвиток критичного мислення та комунікативних навичок	Провести дебати на тему: «Чи варто збільшити штрафи за порушення техніки безпеки на підприємствах?»

Метод дебатов сприяє розвитку у здобувачів вмінь аргументовано висловлювати свої погляди, критично оцінювати позиції інших і формувати власні обґрунтовані висновки щодо важливих питань у галузі охорони праці. Цей метод розвиває комунікативні навички та навчає здобувачів слухати, аналізувати інформацію та приймати зважені рішення.

5. Метод симуляцій (Simulations). Метод симуляцій дозволяє здобувачам застосувати свої знання і навички у штучно створеному середовищі, що моделює реальні виробничі умови. Використовуючи віртуальні симуляції, спеціальні тренажери та моделювання, здобувачі опрацьовують практичні дії у випадках надзвичайних ситуацій. Це можуть бути сценарії евакуації, дії під час витоку небезпечних речовин, навчання з першої допомоги тощо. Підхід дозволяє здобувачам випробувати алгоритми дій у реалістичних умовах, де кожен крок має значення для безпеки, а результатами навчання стають засвоєння стандартних дій, розвиток відповідальності та навичок швидкого реагування [6].

Таблиця 5.

Метод симуляцій (Simulations)

Назва методу	Опис методу	Цілі	Завдання	Оцінювані навички
Симуляції (Simulations)	Моделювання реальних умов праці для відпрацювання практичних навичок у критичних ситуаціях	Відпрацювання алгоритмів дій, навички швидкого реагування, впевненість у діях	Провести віртуальну евакуацію з виробничого цеху у разі витоку токсичних речовин; відпрацювати дії з ліквідації пожежі	Прийняття рішень, оперативна реакція, робота в команді, дотримання техніки безпеки

Симуляційний метод дає можливість здобувачам отримати реальний досвід у відпрацюванні алгоритмів поведінки у небезпечних ситуаціях. Це формує розуміння важливості дотримання безпеки, допомагає розвивати

стійкість до стресу і забезпечує глибоке закріплення отриманих знань завдяки їхньому використанню у практичних сценаріях.

6. Метод навчання в малих групах (Small Group Learning). Метод навчання в малих групах

базується на поділі здобувачів на команди для виконання завдань, які вимагають спільних зусиль. Робота у малих групах сприяє розвитку таких компетенцій, як командна взаємодія, лідерство, вміння приймати спільні рішення і розв'язувати проблеми разом. Завдання можуть включати розробку комплексних заходів із забезпечення

безпеки у виробничих умовах або складання плану евакуації з урахуванням особливостей конкретного виробничого процесу. Робота в команді допомагає здобувачам вчитися координувати свої дії з іншими, формує почуття відповідальності за безпеку всіх учасників і забезпечує набуття практичних навичок у груповій діяльності [7].

Таблиця 6.

Метод навчання в малих групах (Small Group Learning)

Назва методу	Опис методу	Цілі	Завдання	Оцінювані навички
Навчання в малих групах (Small Group Learning)	Поділ здобувачів на команди для спільного вирішення завдань з охорони праці	Розвиток командної роботи, лідерства, навичок прийняття рішень, колективна відповідальність	Розробити в групах план евакуації для різних відділів підприємства у випадку надзвичайної ситуації, визначити відповідальних за кожен етап	Лідерство, командна взаємодія, стратегічне планування, координація дій

Метод навчання в малих групах дозволяє здобувачам набути важливих командних навичок, що є основою для ефективної роботи в умовах реальних ризиків на виробництві. В процесі такої роботи здобувачі отримують досвід координації дій, розуміють важливість кожного члена команди для досягнення спільної мети та вчать брати на себе відповідальність за результати спільної діяльності.

7. Метод інтерв'ювання експертів (Expert Interview). Метод інтерв'ювання експертів надає здобувачам можливість спілкуватися з

професіоналами з охорони праці, щоб дізнатися про реальні випадки, ризики та методи управління безпекою у виробничих умовах. Під час підготовки до інтерв'ю здобувачі складають список питань, що дозволяє глибше дослідити специфіку галузі, дізнатися про актуальні методики, з якими працюють фахівці, а також зрозуміти найкращі практики в сфері безпеки. Цей метод допомагає здобувачам поглибити знання, отримати рекомендації та побачити приклади реальних ситуацій, що робить навчання більш практичним і близьким до реалій виробництва [8, с. 31].

Таблиця 7.

Метод інтерв'ювання експертів (Expert Interview)

Назва методу	Опис методу	Цілі	Завдання	Оцінювані навички
Інтерв'ювання експертів (Expert Interview)	Спілкування з фахівцями для отримання практичних знань і досвіду	Поглиблення розуміння реальних аспектів охорони праці, вміння формулювати питання і критично аналізувати відповіді	Підготувати запитання і провести інтерв'ю з фахівцем з охорони праці на тему «Ризики у виробництві і як їх уникати»	Навички спілкування, критичне мислення, аналіз інформації, практичне розуміння теоретичних знань

Метод інтерв'ювання експертів надає здобувачам можливість вийти за межі теоретичного навчання і безпосередньо дізнатися про практичні аспекти безпеки на виробництві від професіоналів галузі. Це сприяє формуванню цілісного розуміння охорони праці та створює умови для отримання прикладних знань, необхідних для роботи у виробничих умовах.

Використання інтерактивних методів навчання у викладанні охорони праці сприяє формуванню у здобувачів глибоких практичних знань, підвищує їхню мотивацію до навчання та розвиває необхідні компетентності, такі як критичне мислення, командна робота і здатність до прийняття швидких рішень у кризових ситуаціях. Ці методи забезпечують ефективний навчальний процес, що відповідає сучасним вимогам і підвищує готовність здобувачів до професійної діяльності в умовах реальних виробничих ризиків [9].

Інтерактивні методи у викладанні охорони праці сприяють глибшому розумінню матеріалу, оскільки створюють можливості для активної залученості здобувачів, розвитку критичного мислення та практичного досвіду. Застосування таких методик, як імітації, рольові ігри, робота у малих групах та бесіди з експертами, допомагає

здобувачам не лише отримати теоретичні знання, а й відчувати реалії робочого процесу, де важливими є швидкість реакції, командна взаємодія та відповідальність за безпеку. Це робить освітній процес більш наближеним до умов виробництва, дозволяючи здобувачам здобувати практичні вміння, які знадобляться їм у професійній діяльності, зокрема, в умовах підвищеної небезпеки.

Інтерактивні методи відкривають широкі перспективи для розширення комунікативних навичок здобувачів, вдосконалення вміння працювати у колективі, аналізувати потенційні загрози та приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності. Методи, що заохочують активну участь та набуття практичного досвіду, виховують у здобувачів відповідальне ставлення до питань безпеки та сприяють формуванню професіоналів, здатних не тільки попереджати небезпеки, але й ефективно реагувати на них у разі потреби. Відтак, інтерактивне навчання постає як ключовий інструмент у процесі виховання компетентних та свідомих фахівців з охорони праці.

Висновок та перспективи подальших розвідок напрямку. Інтерактивні методи навчання є ефективним інструментом у викладанні охорони

праці, оскільки вони сприяють глибокому засвоєнню матеріалу та формуванню практичних навичок шляхом активної участі здобувачів у навчальному процесі. Методи, такі як кейс-стаді, рольові ігри, симуляції, навчання в малих групах та інтерв'ювання експертів, дозволяють моделювати реальні виробничі ситуації, відпрацьовувати алгоритми дій у кризових обставинах та отримувати знання від практикуючих фахівців. Застосування інтерактивних підходів розвиває у здобувачів ключові компетентності: критичне мислення, креативність, комунікативні навички, вміння працювати в команді, аналізувати ризики та приймати обґрунтовані рішення. Інтерактивне навчання підвищує мотивацію здобувачів, наближає освітній процес до реальних умов праці та формує відповідальне ставлення до питань безпеки. Впровадження інтерактивних методів є важливим кроком у підготовці компетентних фахівців з охорони праці, здатних не лише запобігати ризикам, але й ефективно діяти у разі їх виникнення, що відповідає сучасним вимогам ринку праці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання охорони праці та створення безпечних умов в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738183/1/%D0%90%D0%BA%D1%82> (дата звернення: 13.04.2025)
2. Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: *Зб. наук. праць IV Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, здобувачів, аспірантів та ад'юнктів*. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 238 с.
3. Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах професійної освіти». Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2023. 42 с.
4. Тимошук, О. С. Нормативно-правова підготовка вчителів технологій у галузі охорони праці. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання у закладах освіти : зб. наук. праць*. 2012. № 48. С. 58–62.
5. Тимошук, О. С. Використання освітніх веб-ресурсів у підготовці вчителів технологій з охорони праці. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 3. С. 131–135.
6. Навчання з охорони праці у віртуальній реальності. URL: <https://www.simovate.com/en/blog/occupational-health-and-safety-training-in-virtualreality#:~:text=In%20occupational%20health%20and%20safety%20training%2C%20VR%20plays%20a%20role,risky%20situations%20in%20real%20life> (дата звернення: 14.04.2025)
7. Корсун Г. О. Педагогічні підходи до становлення сучасного фахівця // *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/126>
8. Тимошук, О. С. Принципи особистісно орієнтованого навчання вчителів технологій у галузі охорони праці. *Трудова підготовка в сучасній школі*. 2013. № 6. С. 31–35.
9. Литвин А.Ф. Специфіка викладання дисциплін безпекового циклу у закладах професійно-технічної освіти. *Випуск № 2.2023 наукового журналу Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. м. Черкаси. 199 с. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-180-186>.

REFERENCES

1. Aktualni pytannia okhorony pratsi ta stvorennia bezpechnykh umov v zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Topical issues of labor protection and creation of safe conditions in institutions of vocational (vocational-technical) education]. (n.d.). URL: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738183/1/Актуальні%20питання%20охорони%20праці%20та%20створення%20безпечних%20умов%20в%20зкладах%20професійної%20\(професійно-технічної\)%20освіти.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738183/1/Актуальні%20питання%20охорони%20праці%20та%20створення%20безпечних%20умов%20в%20зкладах%20професійної%20(професійно-технічної)%20освіти.pdf) [in Ukrainian]
2. Okhorona pratsi: osvita i praktyka. Problemy ta perspektyvy rozvytku okhorony pratsi: *Zb. nauk. pratsi IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii vykladachiv ta fakhivtsiv-praktykiv ta XIV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii kursantiv, studentiv, aspirantiv ta adiunktiv* (2024). [Labor protection: education and practice. Problems and prospects of labor protection development: Collection of scientific papers]. Lviv: LDU BZhD. 238 p. [in Ukrainian]
3. Osvitno-profesiina prohrama pidvyshchennia kvalifikatsii «Osnovy okhorony pratsi ta bezpeky zhyttiediialnosti v zakladakh profesiinoi osvity» (2023). [Educational and professional program for advanced training "Fundamentals of labor protection and life safety in vocational education institutions"]. Bila Tserkva: BINPO DZVO «UMO» NAPN Ukrainy. 42 p. [in Ukrainian]
4. Tymoshchuk, O. S. (2012). Normatyvno-pravova pidhotovka vchyteliv tekhnolohii u haluzi okhorony pratsi [Regulatory and legal training of technology teachers in the field of labor protection]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia u zakladakh osvity*. 48. S. 58–62. [in Ukrainian]
5. Tymoshchuk, O. S. (2013). Vykorystannia osvitnikh veb-resursiv u pidhotovtsi vchyteliv tekhnolohii z okhorony pratsi [Use of educational web resources in the training of technology teachers in labor protection]. *Nova pedahohichna dumka*. 3. S. 131–135. [in Ukrainian]
6. Navchannia z okhorony pratsi u virtualnii realnosti [Occupational health and safety training in virtual reality]. (n.d.). URL: <https://www.simovate.com/en/blog/occupational-health-and-safety-training-in-virtualreality#:~:text=In%20occupational%20health%20and%20safety%20training%2C%20VR%20plays%20a%20role,risky%20situations%20in%20real%20life> [in Ukrainian]
7. Korsun, H. O. Pedahohichni pidkhody do stanovlennia suchasnoho fakhivtsia [Pedagogical approaches to the formation of a modern specialist]. (n.d.). URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/126> [in Ukrainian]
8. Tymoshchuk, O. S. (2013). Pryntsyipy osobystisno oriientovanoho navchannia vchyteliv tekhnolohii u haluzi okhorony pratsi [Principles of personality-oriented training of technology teachers in the field of labor protection]. *Trudova pidhotovka v suchasni shkoli*. 6. S. 31–35. [in Ukrainian]
9. Lytvyn, A. F. (2023). Spetsyfyka vykladannia dystsyplyn bezpekovooho tsykladu u zakladakh profesiino-tekhnichnoi osvity [Specifics of teaching safety-related disciplines in vocational education institutions]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni B. Khmelnytskoho. Seriya: Pedahohichni nauky*. 2. S. 180–186. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-180-186> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЛИТВИН Андрій – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх викладачів, професійно-технічна освіта, охорона праці, інновації в освіті.

ПІЛЬТЯЙ Оксана – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри теорії і методики

технологічної освіти та комп'ютерної графіки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: педагогіка, профорієнтація,
технології, охорона праці.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

LYTVYN Andrii – Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Theory and Methodology of Vocational
Training at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: training of future teachers,
professional and technical education, labor protection,
innovations in education.

PILTIAI Oksana – Candidate of History Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of
Technological Education and Computer Graphics at Hryhorii
Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: pedagogy, career guidance,
technologies, labor protection.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 23.05.2025 р.

УДК: 378.091.39:796

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-187-193

МАРКОВА Олена –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8416-3442>

e-mail: maarlana49@gmail.com

ЛОГВИНОВА Ярослава –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
фізичного виховання і рекреаційно-оздоровчої роботи
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7582-9495>

e-mail: y.o.lohvinova@cuspu.edu.ua

ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті розглянуто теоретичні та методичні засади інтеграції природничо-наукових знань у проєктну діяльність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Акцентовано актуальність поєднання дисциплін анатомії (включно з динамічною анатомією), спортивної морфології, біохімії фізичного виховання і спорту, фізіології фізичного виховання і спорту та біомеханіки для формування цілісної професійної компетентності майбутніх фахівців. Проаналізовано останні наукові дослідження, що висвітлюють проблеми міждисциплінарної інтеграції та проєктування з урахуванням енергозабезпечення, втоми та відновлення учня чи тренера. Визначено, що проєктна діяльність студентів виступає ефективним засобом інтеграції знань, оскільки потребує застосування комплексу природничих дисциплін для вирішення практичних завдань у галузі фізичної культури.

Мета статті теоретично обґрунтувати й представити приклади інтеграції знань з анатомії, спортивної морфології, біохімії, фізіології та біомеханіки у виконанні студентських проєктів.

У викладі основного матеріалу наведено способи застосування зазначених дисциплін у типових проєктних завданнях майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту. Зокрема, показано, як знання динамічної анатомії та спортивної морфології допомагають аналізувати рухову діяльність спортсменів та контролювати морфологічні зміни; як знання біохімічних та фізіологічних основ дозволяють планувати урок чи тренування з урахуванням енергозабезпечення, втоми та відновлення учня чи юного спортсмена; як врахування біомеханічних принципів сприяє вдосконаленню техніки рухів і профілактиці травматизму.

Висновки. Інтеграція природничих наук у проєктну діяльність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможного професіонала. Такий підхід забезпечує формування цілісної системи знань і вмінь, розвиває творче та продуктивне мислення здобувачів освіти, підвищує їхню здатність самостійно вирішувати професійні завдання. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці методики впровадження міждисциплінарних проєктів в освітній процес та оцінці ефективності інтегрованого навчання для професійної підготовки фахівців галузі фізичного виховання і спорту.

Ключові слова: проєктна діяльність, інтеграція знань, природничі дисципліни, фізична культура, спорт, міждисциплінарний підхід.

MARKOVA Olena –

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Theory and Methods of Physical Education
of the Central Ukrainian State University
named after Volodymyr Vynnychenko

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8416-3442>

e-mail: maarlana49@gmail.com

LOGVINOVA Yaroslava –

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department